

TOHOLAMMIN KUNTA

YMPÄRISTÖVIRANOMAISEN VALVONTASUUNNITELMA

2023 – 2027

Hyväksytty Toholammin kunnan rakennus- ja
ympäristölautakunnassa 30.10.2023 § 57

- 1 JOHDANTO**
- 2 YMPÄRISTÖOLOSUHTEET**
- 3 SÄÄNNÖLLISESTI VALVOTTAVAT KOHTEET**
 - 3.1 LUVANVARAISET JA REKISTERÖITÄVÄT KOHTEET
 - 3.2 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAAN ILMOITUSVELVOLLISET TOIMINNOT
 - 3.3 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAISET MUUT VALVONTAKOHTEET
- 4 MUIDEN LAKIEN VALVONTA**
 - 4.1 JÄTELAIN VALVONTA
 - 4.2 VESILAIN VALVONTA
 - 4.3 MUU LAINSÄÄDÄNTÖ
- 5 VALVONTAVIRANOMAISET**
 - 5.1 KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN HENKILÖRESURSSIT
 - 5.2 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ VALVONNASSA
- 6 RISKIENARVIOINTI**
- 7 VALVONTAOHJELMA**
- 8 VALVONTATOIMENPITEET**
 - 8.1 YMPÄRISTÖLUVANVARAISTEN JA REKISTERÖITÄVIEN TOIMINTOJEN VALVONTA
 - 8.2 TARKASTUS ONNETTOMUUS-, HAITTA- JA RIKKOMUSTILANTEISSA
 - 8.3 TARKASTUKSEN MAKSULLISUUS
 - 8.4 VALVONTASUUNNITELMAN TARKISTAMINEN

1 JOHDANTO

Ympäristönsuojelulain (YSL527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, josta rakennus- ja ympäristölautakunta tekee päätöksen. Tämä valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2023-2027.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Valvontasuunnitelmassa esitetään riskinarvioinnin perusteet ja kuvataan, kuinka riskinarviointi ohjaa valvontaohjelman laatimista. Tarkemmin ympäristökuvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastukset ja muu säännöllinen valvonta kuvataan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vuosittain laatimassa valvontaohjelmassa. Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määräaikaistarkastuksista ja muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta.

2 YMPÄRISTÖOLOSUHTEET

Toholammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluu koko kunnan alue, jonka kokonaispinta-ala on 626,36 km². Asukkaita Toholammin kunnassa oli huhtikuun 2023 tilastossa 2904.

Toholammin kunnassa on runsaasti maa- ja metsätalouselinkeinoa. Lisäksi kunnassa on monipuolista teollisuutta; mm. elintarvike-, puunjalostus- ja metalliteollisuutta.

Kunnan läpi virtaava Lestijoki ja sen rannoille levittäytyvät pellot ja asutus hallitsevat maisemaa. Lestijokilaakso sijaitsee Pohjanmaan liuskekivivyöhykkeellä. Toholammin kunnan alueella kallioperän pääkivilajeina ovat hapan granodioriitti, mikrokliinigraniitti, gabro ja dioriitti sekä erilaiset liuskekivet. Mannerjäätiköt ovat tasoittaneet kallioperän huiput ja levittäneet kiviaineksen tasaiseksi moreenipeitteeksi. Lestijokea reunustavilla selänneillä maaperä on pääasiassa moreenia. Eloperäistä maa-ainesta, turvetta, on moreenimuodostumien välissä erikokoisina painanteina.

Luokiteltuja pohjavesialueita kunnan alueella on kolme; pienimuotoisessa käytössä olevat Hirsikangas ja Kotojärvi, sekä Sykäräinen, joka ei ole käytössä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on poistanut Parhialan pohjavesialueen luokittelusta vuonna 2020.

Kunnan alueella on useita Natura 2000-verkoston kuuluvia alueita. Laajimmat niistä ovat soidensuojelualueita sekä Lestijoen vesialue.

Merkittävinä liikenneväylinä aluetta halkovat kantatie 63 ja seututie 775.

Vesistökuormitusta aiheuttavia toimintoja ovat maa- ja metsätalous, turvetuotanto ja asutuksen jätevesikäsitteily.

3 SÄÄNNÖLLESTI VALVOTTAVAT KOHTEET

3.1 Luvan-, ja ilmoituksenvaraiset sekä rekisteröitävät kohteet

Ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on Toholammin kunnan alueella yhteensä 63 kappaletta. Lukumäärällisesti eniten ympäristölupia on seuraavilla toimialoilla: eläinsuojat, jätteenkäsitteily ja maaperän aineiden otto. Kohteiden määrä tarkistetaan vuosittain valvontaohjelman laatimisen yhteydessä. Kunnassa on myös yksittäisiä ympäristölupavelvollisia laitoksia (eläinsuojia, ampumarata), joille on tehty lupatarpeen harkinta, mutta joilta ei ole vaadittu ympäristölupaa, koska toiminta on täyttänyt olennaisilta osin ympäristönsuojelulain vaatimukset.

Taulukko 1. Toholammin ympäristöluvanvaraisten valvontakohteiden lukumäärä toimialoittain.

Ympäristöluvanvaraiset toimintakohteet	Kpl
Eläinsuoja	35
Jätteen ammattimainen käsittely	10
Malmin tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto	5
Maankaatopaikka	2
Muovinkierrätys	2
Ampumarata	1
Moottoriurheilurata	1
Meijeri	1
Biokaasulaitos	1
Yhteensä	58

Tietyistä toiminnoista, joihin ei tarvita ympäristölupaa, on tehtävä rekisteröinti-ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten (YSL 116 §). Rekisteröitäviä toimintoja (nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, asfalttiasemat, polttoaineteholtaan 1-50 megawatin energiantuotantolaitokset) on Toholammilla 5 kappaletta (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröitävien kohteiden lukumäärät Toholammilla.

Rekisteröitävät toimintakohteet	
Lämpölaitos	1
Jakeluasema	3
Asfalttiasema	1

3.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset lyhytaikaiset ja tilapäiset toiminnot

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset

koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus. Tarkastukset keskitetään toimintoihin, joiden päästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa.

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta tarkastetaan ilmoitusta käsiteltäessä sekä tarvittaessa toiminnan aikana.

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §). Poikkeuksellisissa tilanteissa suoritetaan aina tarkastus.

3.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet

Valtioneuvoston asetus 16.3.2017/157 säättää talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla. Kohteiden valvontaa tehdään tarvittaessa haitankärsijän ilmoituksen perusteella.

Kaikkia eläinsuojia koskee valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014). Eläinsuojien, jotka eivät ole ympäristöluvanvaraisia, valvontaa tehdään mm. muiden viranomaisten ilmoitusten sekä yleisöilmoitusten perusteella.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräystä ei voi antaa ympäristöluvanvaraiselle tai rekisteröitävälle toiminnalle. Määräyksen noudattamista on valvottava.

4 MUIDEN LAKIEN MUKAINEN VALVONTA

4.1 Jätelain valvonta

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Osa näistä rekisteröitävistä toiminnoista on aiemmin ollut ympäristöluvanvaraisia. Lisäksi ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan tulee esittää lupaviranomaiselle suunnitelma jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämiseksi. Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu keräystoiminnan lisäksi mm. roskaantumisen valvonta ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä.

Jätelain perusteella voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

Jätehuollon järjestämisessä, jätteiden terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa on sen lisäksi, mitä muualla on säädetty tai määrätty, noudatettava yleisiä jätehuoltomääräyksiä. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat mm. jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys.

4.2 Vesilain valvonta

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskus, eli valtion viranomainen). Valvontaviranomaisen toimivalta on pääosin vesilaissa jakamatonta. Vesilailla säännellään lähinnä vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalousmaan kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista. Yleistä vesilain valvontaa tehdään yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa ja eri menettelyistä sovitaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon asian luonne ja laajuus.

Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa, ja joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Edellytyksenä on, että erimielisyydet koskevat ojan tekemistä toisen maalla olevaan ojaan tai puroon tai muu vastaava syy. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

4.3 Muu lainsäädäntö

Erityislainsäädännön kuten maasto- ja vesiliikennelain sekä luonnonsuojelulain mukaan valvottavien kohteiden määrä vaihtelee vuosittain. Valvontakohteita ovat mm. moottorikelkkareitit ja yksittäiset harjoitteluradat. Moottorikelkkareittien pääasiallinen valvonta kuuluu poliisille. Luonnon- ja maisemansuojelua valvoo ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen edistää luonnon- ja maisemansuojelua tekemällä aloitteita, antamalla lausuntoja ja osallistumalla pyydettyä valvontatehtäviin.

Maa-aineslain mukaista valvontaa tehdään tarkastamalla maa-ainestenottoaikoja. Toholammilla maa-aineslupien käsittely ja valvonta kuuluvat rakennus- ja ympäristölautakunnalle. Maa-aineslain mukaisia valvottavia lupia oli Toholammilla vuoden 2023 keväällä yhteensä 5 kappaletta.

Vesihuoltolain mukaiseen valvontaan kuuluvat kiinteistöjen vesihuoltoon liittymisvelvollisuuden toteutumisen valvonta ja vapautuksista päättäminen.

REACH-asetuksen mukaista valvontaa tehdään osana ympäristölupavelvollisten ja rekisteröityjen laitosten ja toimintojen valvontaa ensisijaisesti kohteissa, joissa kemikaalien käyttö ja varastointi ovat merkittäviä.

Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tarvittaessa muuta ympäristövalvontaa (esim. pilaantuneiden maiden kunnostusten valvonta yhdessä ELY-keskuksen kanssa), ja edistää pohjavesien suojelusuunnitelmien laatimista.

5 VALVONTAVIRANOMAISET

Ympäristönsuojelulain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Keski-Pohjanmaalla valtion valvontaviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Toholammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä hoitaa rakennus- ja ympäristölautakunta.

Ympäristönsuojelulain mukaisia lupaviranomaisia ovat Sisä-Suomen aluehallintovirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

5.1 Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen henkilöresurssit

Toholammilla rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisena työskentelee ympäristötarkastaja, jonka palvelut Toholammin kunta ostaa Ylivieskan kaupungilta. Laskennallinen työaika ympäristönsuojelutehtäviin on noin 1/3 täysiaikaisesta työstä.

5.2 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

TOHOLAMMIN KUNNAN YMPÄRISTÖVIRANOMAISEN VALVONTASUUNNITELMA

Lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee yhteistyötä erityisesti ELY-keskuksen kanssa. ELY-keskus on varannut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuuden olla läsnä niillä valvontatarkastuksilla, jotka kuuluvat heidän valvontavastuuseensa. ELY-keskuksen ylläpitämää ympäristönsuojelun tietojärjestelmää käytetään laitostietojen tallentamiseen. Rekisteröivät ja ympäristöluvanvaraiset toiminnot luodaan asiakkaiksi tietojärjestelmään, jolloin tiedot ovat myös ELY-keskuksen saatavilla.

Kunnan lupa- ja valvontaviranomaisia ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto. Kuntien rakennusvalvonnat pyytävät tarvittaessa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa vireillä olevista rakennushankkeista. Tällaisia ovat mm. jätevesien käsittelyjärjestelmien rakentamiset ja eläinsuojien ja lantavarastojen rakentamishankkeet.

Ympäristölupahakemusta käsiteltäessä hakemuksessa esitetystä toiminnasta on pyydettävä lausunto terveydensuojeluviranomaiselta. Toholammin kunnan terveydensuojeluviranomaisena toimii Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto, Kokkolan kaupunki. Ympäristönsuojeluviranomainen tekee yhteistyötä ympäristöterveysvalvonnan kanssa paitsi ympäristölupien valmistelussa myös erilaisten lausuntojen antamisessa ja ympäristön yleisessä valvonnassa.

Vesilaissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina toimivat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vesilain 1 luvun 7 §:n nojalla. Valvontaviranomaisilla on rinnakkainen toimivalta valvonta-asioissa. Aluehallintoviraston ympäristöluvat –vastuualue käyttää vesilain mukaista hallintopakkoa.

Mikäli valvonnan yhteydessä havaitaan kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet järjestettyyn jätehuoltoon, ilmoitetaan asiasta jätehuoltoviranomaiselle, joka on Toholammilla Jokilaaksojen jätelautakunta, Ylivieska. Ympäristönsuojeluviranomainen voi myös tarvittaessa kehottaa kiinteistöä liittymään järjestettyyn jätehuoltoon.

Rakennetun ympäristön epäsiisteyteen sekä roskaantumiseen liittyvissä asioissa ympäristönsuojeluviranomainen suorittaa valvontaa yhdessä rakennusvalvonnan kanssa. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluvat tapaukset, jotka liittyvät huonosti hoidettuihin rakennuksiin tai epäasialliseen varastointiin ja ympäristönsuojeluviranhaltija käsittelee jätelain tarkoittaman roskaamistapaukset.

Pelastusviranomaisena toimii Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos ja poliisiviranomaisena Pohjanmaan poliisilaitos / Kokkolan poliisiasema.

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksen sekä ELY-keskuksen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivahingot tai liikenneonnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ympäristövahingon torjunnan. Valtion tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tapahtumapaikalla tarvittaessa tarkastuksen ja päättää tarvittavista jatkotoimenpiteistä.

Valvontayhteistyötä TUKESin ja pelastuslaitoksen kanssa tehdään kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin.

6 RISKIARVIOINTI

Valvontasuunnitelmassa tarkastuskohteet ja tarkastustiheys on määritelty ympäristöriskien arvioinnin perusteella kolmeen eri valvontaluokkaan. Ympäristöriskien osalta tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevat toiminnot on arvioitu sellaisiksi, että niiden valvonnan on oltava säännöllistä ja riittävän tiheää pohjavesiriskien minimoimiseksi.

TOHOLAMMIN KUNNAN YMPÄRISTÖVIRANOMAISEN VALVONTASUUNNITELMA

Pohjavesialueilla sijaitsevat ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot on toimialasta riippumatta aina luokiteltu valvontaluokkaan 1. Valvontaluokissa 2 ja 3 olevat toiminnot eivät sijaitse tärkeällä pohjavesialueella, joten näiden valvontaluokkien osalta eri toimialojen ympäristölle aiheutuvia riskejä on arvioitu toimialakohtaisesti. Lisäksi valvontaluokkien 2 ja 3 osalta on arvioitu toiminnan normiohjaus ja valvonnan vaikuttavuus. Käytännössä valvontaluokkaan 2 on liitetty ne toiminnot, joissa valvonnan yhteydessä voidaan selvästi havaita mahdollisia eroja eri vuosien välillä.

Esimerkiksi maankaatopaikoilla massojen määrä kasvaa ja toiminta laajenee vuosittain ja myös jätealan yrityksissä toiminta yleisesti ottaen vaihtelee vuosittain. Valvontaluokkaan 3 on liitetty ne toimialat, jotka ovat pääsääntöisesti eniten normiohjattuja ja joissa valvontakäyntien välillä on havaittavissa vähiten muutoksia, eli valvontakäynnin vaikuttavuus on pienempi kuin valvontaluokkaan 2 kuuluvien laitosten osalta. Rekisteröitävät toiminnot kuuluvat pääsääntöisesti valvontaluokkaan 3.

Valvontaluokkaan 1 kuuluvalla laitoksella tehdään tarkastus vähintään kerran (1) vuodessa. Valvontaluokkaan 2 kuuluvalla laitoksella tehdään tarkastus vähintään kerran kolmessa (3) vuodessa. Valvontaluokkaan 3 kuuluvalla laitoksella tehdään tarkastus vähintään kerran viidessä (5) vuodessa.

Valvontaohjelman mukaisessa määräaikaistarkastuksessa käydään läpi laitoksen vuosiraportti sekä tarkastetaan laitoksen tuotantotilat ja alue. Tarkastuksen ajankohdasta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen. Tarkastuksesta laaditaan muistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle ja tarvittaessa muille asianosaisille. Muistio kirjataan tietojärjestelmään. Määräaikaistarkastusten lisäksi laitoksilla voidaan suorittaa tarkastuksia osana lupakäsittelyä, kuntalaispalautteen perusteella tai poikkeuksellisten tilanteiden yhteydessä. Eri toimintojen jaottelu eri valvontaluokkiin on esitetty taulukossa 1.

Toholammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on oikeus periä valvontasuunnitelman mukaisesta valvonnasta maksu, joka on määritelty kunnanvaltuuston hyväksymässä Toholammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa. Valvontamaksu peritään myös mahdollisista uusintatarkastuksista sekä toiminnan loppuessa lopputarkastuksista.

Taulukko 3. Valvontaluokat ympäristöluvissa ja YSL 116 §:n nojalla rekisteröitävissä toiminnoissa.

Valvontaluokka	Tarkastusväli	Toiminnan kuvaus tai sijainti
1	1 vuosi	Sijainti: - Tärkeällä pohjavesialueella (kaikki toimialat, myös rekisteröitävät toiminnot). - Luonnon- tai vesiensuojelun kannalta riski- tai vaikutusaltis toiminta. - Muu toiminta, joka edellyttää erityistä valvontaa muusta perustellusta ympäristönäkökulmasta.
2	3 vuotta	Toimialat: - Jätteitä käsittelevät ja hyödyntävät laitokset/alueet. -Maankaatopaikat. -Kivenlouhimot ja murskaamot. -Turkistarhat. -Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävät laitokset (ympäristöluvalliset).

3	5 vuotta	Toimialat: -Energian tuotanto. -Kemikaalien varastointi ja –käyttö. -Polttonesteen jakeluasemat. -Eläinsuojat. -Elintarvikkeita käsittelevät laitokset ja teurastamot. -Moottoriurheiluradat. -Ampumaradat. -Pintakäsittelylaitokset.
---	----------	---

Toisessa vaiheessa tunnistettiin kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Arvioinnissa huomioidaan laitoksen sijaintiriski (asutuksen/loma-asutuksen läheisyys, muut herkäät kohteet, sijainti pohjavesialueella ja sijainti vesistön äärellä), toimintaan liittyvä riski (toiminnan laajuus, tilat ja laitteet, kemikaalien varastointi sekä valvontahistoria (tarkkailu, lupaehtojen noudattaminen, aiemmin havaitut puutteet). Lisäksi voidaan huomioida ympäristöasioiden hallintajärjestelmät sekä muiden viranomaisten suorittama valvonta.

Laitoskohtaisesti arvioidaan tunnistettujen riskien merkittävyys. Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka, joka voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksesta.

7 VALVONTAOHJELMA

Valvontaohjelma muodostuu laitosluelestosta, joka sisältää laitoskohtaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Valvontaohjelman vuosittaisia tarkastuksia määriteltäessä pyritään toimialakohtaisesti priorisoimaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika ja joiden riskiluokitus sitä edellyttää. Ohjelman laatimisessa huomioidaan myös valvontatoimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen.

Ympäristötarkastaja valmistelee vuosittain seuraavan vuoden valvontaohjelman ja valvontaohjelman yhteenvedon hyväksytään ympäristölautakunnassa. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaan liittyvä yksityiskohtainen toimenpide- ja kohdeluettelo ei ole julkinen.

Tammikuu-helmikuu: Valvontaohjelman päivittäminen

Maaliskuu-huhtikuu: Vuositietojen kerääminen laitoksilta

Huhtikuu-marraskuu: Valvontakäynnit

Joulukuu-tammikuu: Kuluneen vuoden raportointi rakennus- ja ympäristölautakunnalle

8 VALVONTATOIMENPITEET

8.1 Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta

Valvontaa toteutetaan ympäristöhallinnon antaman ympäristövalvonnan ohjeen (16.5.2016) periaatteiden mukaisesti. Tapauksissa, joissa todetaan laiminlyöntejä tai joudutaan käyttämään hallintopakkoa, noudatetaan julkaisussa ”Ympäristönsuojelulain laillisuusvalvontaopas 2014” (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014) esitettyjä ohjeita ja siinä kuvattuja menettelyjä. Keskeisin valvonnan keino ovat riskinarvioinnin perusteella tehtävät suunnitelmalliset määräaikaistarkastukset paikan päällä kohteessa. Tämän lisäksi tarkastuksia tehdään tarvittaessa esimerkiksi toiminnasta tehdyn ilmoituksen johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteamiseksi.

Tarkastuksesta sovitaan etukäteen ja toiminnanharjoittajalle varataan mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Tarkastuksella käydään läpi mm. laitoksen toiminta ja tilat, ympäristölupa siihen liittyvine määräyksineen, tarkkailutiedot, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset ja niiden seurauksena suoritettut toimenpiteet. Tarkastuksesta laaditaan tarkastusmuistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan. Seurantatarkastuksista ei kuitenkaan peritä maksua.

Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupahakemuksen ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Tarkastus voidaan tehdä hakemuksen vireille ollessa tai uuden laitoksen rakentamisen tai käyttöönoton yhteydessä.

Ympäristönsuojeluviranomaisen rekisteröivät toiminnat kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Rekisteröitävien laitosten valvonta jakautuu toiminnan asetuksen mukaisuuden valvontaan, määräaikaistarkastuksiin ja toimitettujen seurantatietojen tarkastukseen. Rekisteröintimenettelyssä viranomainen tarkastaa, että toiminnanharjoittaja on toimittanut kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Rekisteröinti tehdään, kun kaikki asetuksen mukaiset selvitykset on toimitettu. Rekisteröinti kirjataan, vaikka toiminta ei täyttäisi asetuksen vaatimuksia. Viranomaisen on käynnistettävä valvontamenettely heti, jos rekisteröintiä varten saamiensa selvitysten perusteella voidaan todeta, ettei toiminta ole asetuksen mukaista. Toiminta saatetaan asetuksen mukaiseksi käyttäen normaalia hallintopakkomennettelyä.

Määräaikaistarkastuksilla tai toiminnan seurantatiedoissa havaitut puutteet on myös käsiteltävä normaaleja valvontamenettelyjä hyödyntäen kehottamalla, määräämällä ja tehostamalla määräystä ympäristönsuojelulain mukaisilla hallintopakkeineilla (uhkasakko, teettämisyhdytys ja keskeyttämisyhdytys).

Lisäksi valvontaa toteutetaan tarkastamalla toiminnanharjoittajilta saadut laitosten vuosiraportit sekä mahdolliset muut lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset tai seurantatulokset. Tarpeen mukaan raporteista pyydetään lisäselvityksiä, Tarkkailumääräyksiä tai hyväksytyä suunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta.

8.2 Tarkastus onnettomuus-, haitta-, ja rikkomustilanteissa

Lainsäädäntö sisältää säännöksiä tilanteisiin, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin. Näissä tilanteissa voidaan antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminta välittömästi. Välittömät valvontakeinot ovat aina luonteeltaan väliaikaisia ja ne viedään viranomaisen käsiteltäväksi viivytyksettä.

Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, lakisääteinen velvollisuus tutkintapyyntöön tekemiseen esitutkintaviranomaiselle. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain (527/2014) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla.

Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Ilmoitusta koskeva toiminta käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esim. terveyshaittaa koskevissa asioissa.

8.3 Tarkastuksen maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain (527/2014) 175 tai 175 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi peritään maksu Toholammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävässä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne samoin, jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo on määritelty kunnan taksoissa.

8.4 Valvontasuunnitelman tarkistaminen

Valvontasuunnitelma on ympäristönsuojelulain 168 §:n § mom. nojalla tarkistettava säännöllisesti. Tämä valvontasuunnitelma tarkistetaan viiden vuoden välein rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Erityisestä syystä valvontasuunnitelmaa voidaan tarpeen vaatiessa tarkistaa muulloinkin. Mahdolliset muutokset valvontaluokkiin tehdään valvontasuunnitelman tarkistamisen yhteydessä.